

Haavoittuneen enkelin mallit pääsivät viimein vierekkäin

Pohjanmaan museon Hedmanin kerroksen neljästä huoneesta on poistettu kalusteet, ja huoneisto on pyhitetty taiteelle. Mukana on runsaasti myös uushankintoja. Kiehtovimpia ovat silti Simbergin kuuluisan Haavoittuneen enkelin mallit, sisarukset Adrienne ja Gertrud.

VAASA
Johanna Jurkka
johanna.jurkka@pohjalainen.fi

Pohjanmaan museon Hedmanin kerroksen pääsee nyt hiljattain hankitulla hissillä. Se helpottaa liikuntarajoitteistenkin pääsyä kävijöille tiistaina avattuun, Hedmanin kokoelmista koottujen teosten näyttelyyn.

Hissimatkustajien on kuitenkin syytä muistaa yksi pieni erikoisuus:

— Nappia täytyy painaa koko ajan. Muuten hissi pysähtyy, museotoimenjohtajan virasta vastikään eläkkeelle jäänyt **Marianne Koskimies-Envall** muistuttaa.

Hedmanin kerroksessa kävijöitä odottaa herkullinen kattaus kotimaisen taiteen kultakauden mestareiden, ja hieman myöhempien aikojen, eli 1920-1930-lukujen taiteilijoiden teoksia. Mukana on muun muassa **Hugo Simbergin**, **Fanny Churbergin**, **Helene Schjerfbeckin**, **Magnus Enckelin**, **Jalmari Ruokokosken** ja **Tyko Sallisen** teoksia.

Pohjalaisväriä näyttelyyn tuovat mm. **Adolf von Beckerin**, **Eero Nelimarkan**, **Carl Bengtsin**, **Helga Söderströmin**, **Thure Sundelin** ja **Carl Nyman Warghin** maalaukset.

Näyttelyn kronologisen rakenteen ansiosta pääsee hyvin jyvälle taidehistoriallisten tyylisuuntien muutoksista. Ensimmäiseen huoneeseen on koottu ns. esikultakauden romanttisia muotokuvia ja maisemamaalauksia 1800-luvun puolivälissä vuosisadan loppupuolelle, ja seuraavassa huoneessa loikataankin jo kultakaudelta 1900-luvun alun tyyliin symbolismiin.

Kolmatta huonetta hallitsee vielä kultakausi, mutta neljännessä huoneessa tuntuvat jo selkeästi uudet, 1920- ja 30-lukujen uudet eurooppalaiset tyyli- ja muotokaudet, ekspressionismi, kubismi ja modernismi.

Eri aikakaudet on sidottu toisiinsa oivaltavalla sijoittelulla: ensimmäistä huoneesta on suora näköyhteys viimeisen huoneeseen, jonka päälle on nostettu **Tove Janssonin** (1914-2001) pelkistetty öljyvärimaalauksen *Ovi*.

Viimeisestä huoneesta puolestaan näkee hyvin ensimmäistä huonetta hallitsevan **Helene Schjerfbeckin** (1862-1946) maalauksen *Hautajaiskulkue Pont-Avenisssa* (1884).

Hugo Simbergin Aamun (vas.) mallina oli viipurilaisen tohtori Gaddin tytär Adrienne. Simberg maalasi myös Adriennen sisaren, Gertrudin, muotokuvan. Marianne Koskimies-Envallin mukaan molemmat istuivat Haavoittunut enkeli -maalauksen (1903) malleina. Kuvat: Henri Koskinen

Kahvilla Kirsi Kunnaksen kanssa

Valtaosa Pohjanmaan museon Hedmanin kokoelmiin hankittuista uushankinnoista on 1900-luvun alkupuolelta. Teokset on sijoitettu näyttelyyn neljanteen, aikakauden taidetta esittelevään huoneeseen.

Osa teoksista on esillä ensi kertaa.

— Kun **Karl Hedman** kuoli, jäi kokoelmaan aukko, joka koski 1920- ja 1930-lukujen taidetta. Tätä aukkoa olemme täydentäneet, intendentti **Dan Holm** selvittää.

”Täydentämisen” haasteet ovat Holmille tuttuja. Esimerkiksi **Väinö Kunnaksen** (1896-1929) teoksia Holm metsästä tämän tunnetuista.

Mallina istuminen keskeytti kesäleikit
Eriköisen historiansa vuoksi näyttelyn kiehtovimpia maalauksia ovat ilman muuta Hugo Simbergin *Aamu* (1903) ja sen sisarteos, *Tyttö* (1903), joka vieraillee Vaasassa Gösta Serlachiuksen taidemuseos-

tuilta sukulaisilta.

— Olen istunut **Kirsi Kunnaksen** kotona juomassa vahvaa kahvia ja yrittänyt ostaa teoksen häneltä, mutta se ei onnistunut. Kahvin keitti **Martti Syrjä**, Holm naurahtaa.

Myöhemmin intendentti onnistui saalistamaan Kunnaksen ekspressiivisen, väkevän muotokuvan nuorena kuolleesta **Emil Virtasalosta**. Tämä teos on mukana näyttelyssä.

— Siinä on käytetty hyvin voimakkaita värejä. Elettäin modernismin jännittävää murroksautta. Meno oli villiä, ja tavallaan vähän uhkaavaakin, Holm luonnehtii.

Väinö Kunnas: Emil Virtasalon muotokuva (1926).

Samoihin aikoihin Simberg työstä kuuluisaa *Haavoittunutta enkeliä*.

— Tiedetään, että hän käytti molempia tyttöjä lopullisen maalauksen malleina, Koskimies-Envall sanoo.

— Simberg oli ollut sairas, ja hän

oli paennut Niemenluttaan. Hän oli jo tehnyt *Haavoittuneen enkelin* luonnoksia. Aika jännää on se, ettei oikein tiedetä, mitä taiteilija teoksella tahtoi sanoa. Se on jäänyt arvoituksiksi.

— Niinkin työtä on tulkittu, että Simberg itse olisi ollut haavoittunut enkeli.

Näyttelyssä esillä olevassa teoksen luonnoksessa enkeli on tummatukkainen, ja hänen harteillaan on huopa.

— Simberg näki arkiympäristössä symbolisia merkityksiä, ja yhdisti niitä maalauksiinsa, intendentti **Dan Holm** toteaa.

— Huopaa käytetään suojana, joten se liittyy huolehtimiseen. Lopullisesta Haavoittuneen enkelin versioistahan Simberg poisti huovan, koska se oli hänen mielestään ehkä liian proosallinen.

Ranskatat Lapväärtin tytön mallina

Erittäin kiinnostavaksi Pohjanmaan museon noin Hedmanin kokoelmista koottu näyttely tekevät uudet taidehankinnat. Uushankintoja on jokaisessa huoneessa pari, kolmekin.

Yksi uushankinnoista on Pohjanmaalla vaikuttaneen **Adolf von Beckerin** (1831-1909) maalauksen *Tytöt*, lempinimeltään *Lapväärtin tytöt*. Pienikokoinen maalaus löytyi huutokaupasta.

— Becker oli ensimmäinen Ranskaan lähtenyt kultakauden taiteilija, Koskimies-Envall kertoo.

— Hän kävi Lapväärtissä vain kerran, mutta maalasi loppuelämänsä Lapväärtin tyttöjä. Mallit ovat todennäköisesti ranskalaisia. Maalauksen malli lieneekin ranskalainen tyttö puettuna Lapväärtin pukuun.

Aivan von Beckerin maalauksen yläpuolella on ripustettu toinen uusi taidehankinta, vaasalaissyntyisen **Helga Söderströmin** (1849-1936) kansallisromanttinen *Järvi-maisema* (1874).

— Maalaus on suurenmoinen löytö, koska se kertoo myös vaasalaisesta taidehistoriasta, Holm ykkertelee.

Ostokynnys pysyy korkealla

Näyttelyssä on esillä vain murtoosa Hedmanin kokoelmasta, johon kuuluu noin 6000-7000 te-

osta.

— Museon ideana on, että sieltä nostetaan aika ajoin esiin jokin mielenkiintoinen näkökulma. Jos kaikki olisivat jatkuvasti esillä, teoksia ei pidettäisi niin mielenkiintoisina, Koskimies-Envall huomauttaa.

Kokoelmiin ostetaan teoksia, mutta mitään ei myydy.

— Se on eettinen periaate. Taidehankintojen kohdalla ostokynnys on korkea. Holmin mukaan museo saa tuon tuostakin tarjouksia, joista kieltäytyään.

— Tottakai, jos meille joku tarjoaa Schjerfbeckin omakuva, me sen ostamme, Holm naurahtaa.

Usein ostohalukkuus kilpistyy taidemarkkinoiden villoihin hinnoihin.

— Vuosia ajattelin, että olisi kiva saada tänne Gallén-Kallellan Afrikan aiheinen työ, mutta sitä ei hankittu. Ostohinnat huutokaupoissa olivat liian korkeita, Koskimies-Envall toteaa.

Taideteoksia Hedmanin kokoelmasta Pohjanmaan museon Hedmanin kerroksessa. Näyttely on esillä noin vuoden verran.

Oulu palkkaa nuoria esiintymään kesäkauduille

Oulun katukuvassa nähdään tänä kesänä nuoria taiteen harrastajia. Oulun kaupunki ja Oulun Liikekeskus ry palkkaavat 15-16-vuotiaita nuoria esittämään katutaidejuhannukselta elokuulle.

Nuori voi olla esimerkiksi musiikin, tanssin, sirkuksen tai muun esittävän taiteen harrastaja. Esiintymispaikkoina ovat Rotuaari, tori sekä keskustan kadut ja esiintymislavat.

Nuoret taiteilijat palkataan kesätyösetelin avulla. Palkkaa nuorelle maksetaan 270 euroa 50 tunnin työstä.

Jokaiselle nuorelle tehdään oma tuntuunselvitys, johon kuuluu harjoittelua sekä esiintymiset.

Hanketta koordinoi kulttuuritalo Valve. Tuotantosihteeri Raisa Saarelan mukaan tiittävästi muualla Suomessa ei ole palkattua nuoria esittämään taidetta kesätyösetelin avulla.

Tampereen harrastajateatterit samaan telttaan

Tamperealaiset harrastajateatterit esittäytyvät yleisölle joulukalla ensi viikonloppuna. Tampereen Harrastajateatterifestivaalissa nähdään kahdeksan ryhmän esitykset.

Tapahtumateltoa nousee Mustanlahden satamaan lähelle Särkänniemeä. Järjestävä yhdistys, Tampereen harrastajateatterit ry, perustettiin viime vuonna.

Viikonloppuna Tampereella on myös TeatteriTapaus eli harrastajateattereiden valtakunnalliset koulutuspäivät. Ne järjestetään nyt 35. kerran.

Lisätietoja osoitteista www.sht.fi ja www.tampereenhft.fi

Euroviisujen 2011 avoin kilpailu käynnistyi

Tämän vuoden euroviisut ovat vielä viisuleimatta, mutta Suomen edustuskappaleen haku ensi vuoden viisuihin on silti jo käynnistynyt.

Viisukarsinnan avoimeen kilpailuun voi lähettää demoja elokuun loppuun asti. Levy-yhtiöiden ehdottamista kilpailijoista ja avoimeen kisaan osallistuneista yhteensä 12 päase tammi- ja helmikuun aikana televisioitavien alkukarsintoihin.

Yle ei ole vielä päättänyt kuinka 12 alkukarsintapaikkaa jakautuvat levy-yhtiöiden ehdottamien kilpailijoiden ja avoimeen kisaan osallistuneiden kesken.

Valtuusto vetäisi Sinfonia Lahden pois netistä

Lahden kaupunginvaltuusto haluaa Sinfonia Lahden lopettavan nettikonsertit. Päätös syntyi maanantai-iltaan äänin 32-25, mutta se ei välttämättä johda sopimusten irtisanomiseen - ei ainakaan pikaisesti.

Valtuuston enemmistön mielestä sopimukset nettilevityksestä tulevat liian kalliiksi. Niiden väitettiin tuovan 100 000 euron kulu vuodessa.

Kaupunginlakimies Ulla-Maija Mäntylä toteaa valtuuston ylittäneen toimivaltansa, sillä johtosäännön mukaan sopimuksesta päätää intendentti tai hänen varamiestensä. Kaupunginhallitus pohtii pättitilannetta lähiviikkoina.

Valtuuston päätös on jatkoa monivuotiselle ja -vaiheiselle kiistelylle, joka on koskenut orkesterin intendentin Tuomas Kinbergin asemaa nettilevitykseen liittyvissä yhteyksissä.

Äänitemyynnin lasku hidastui

Äänitemyynni väheni Suomessa ensimmäisen vuosineljänneksen aikana prosentin vuoden 2009 vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Suomen Ääni- ja kuvataallennetuottajat ÄKT:n jäsenyhtiöiden tilastojen mukaan fyysisten äänitteiden kuten cd-levyjen myynti väheni 7 prosenttia. Samaan aikaan kuitenkin digitaalinen äänitemyynni kasvoi 41 prosenttia.

Digitaalinen äänitemyynni kattaa lähes 20 prosenttia äänitteiden kokonaismarkkinoista. Suomen luvut ovat lähellä eurooppalaista keskitasoa.

”Sanokaa jos Sibelius on ihan hassu”

Orkesterimuusikoiden mielestä on terveellistä välillä soittaa ulkomaa-laisten muusikoiden kanssa. Islantilaisien kollegat pyysivät huomauttamaan, jos Sibelius kuulostaa heidän käsissään hassulta.

REYKJAVIK
Laura Kurko-Kauranen
laura.kurko-kauranen@pohjalainen.fi

Vaasan kaupunginorkesterin soittajat olivat hyvällä tuulella päästessään lopulta eilen Reykjavikiin. Vain muutaman tunnin yöunien jälkeen he odottivat innolla viiden tunnin harjoituksia yhdessä islantilaisen Caput-orkesterin kanssa.

— He ovat tosi ammattilaisia ja taitavia, kehuivat Vaasan kapun-

ginorkesterin huilistit **Erica Nygård** ja **Eva Hildebrandt**.

Caput on Avantin tyylinen kokoonpano, joka koostuu yhteensä kahdeksasta muusikosta. Ohjelmisto on pitkälti modernia musiikkia.

Yhteistyö on orkesterimuusikolle aina hedelmällistä.

— Teemme yhteistyötä Seinäjoen ja Kokkolan kanssa, mutta nyt kun menään uusien rajojen yli, voi syntyä aivan uutta. On tosi terveellistä soittaa välillä ulkomaa-laisten muusikoiden kanssa, tekemiseen tulee ihan uusia vivahdeita.

Matkalla tsemptään ekstrasti
Viulisti **Anna-Leena Merikivi** pitää ohjelmaa myös haasteellisen kahden maan muusikoista koottulle yhteisorkesterille.

— Soitamme meidän orkesterille läpikotaisin tuttua Sibeliusia ja Kuulaa, jotka taas ovat vieraampia islantilaisille muusikoille ja kapellimestarille.

Islantilaiset toivoivat suomalaismuusikoilta, että ”kertokaa,

jos Sibelius on ihan hassu” ja samaa toivovat vaasalaissoitajat islantilaisissa teoksissa.

Muusikoista on hienoa päästä tutustumaan islantilaiseen musiikkiin, jota eivät juuri tunne.

— Minä soitin pienessä kolmea islantilaisista kansanlaulua ja muistan ne vieläkin hyvin, tykkäsin kovasti, Hildebrandt kertoo.

On myös taiteellisesti kasvatavaa soittaa eri ympäristöissä ja akustiikassa.

— Matkalla orkesteri aina tsemppaa ekstra paljon.

Konserttimatka on tärkeä myös siksi, että se lisää orkesterin yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

— Ja se on meidän työssämme erittäin tärkeää, painottaa Nygård.

Kaupunginorkesterin matkassa

eksoottiseen paikkaan.

— Siitä on yli 10 vuotta, joten katson kaupunkia nyt uusi silmin.

Edelleen se kuitenkin viehättää.

Merikivi palasi syksyllä orkesteriin hoitovapaalta. Äidin matkan ajan 2- ja 4-vuotiaat tyttäret ovat mummon ja isän hyvässä hoidossa.

— Halusin ilman muuta lähteä mukaan, sillä ei näitä reissuja niin usein ole. Ne ovat tärkeitä kokemuksia.

Viulisti Anna-Leena Merikivi on viehätynyt Reykjavikin idyllisistä taloista. Kuva: Laura Kurko-Kauranen